KRAJSKÁ HYGIENICKÁ STANICE Libereckého kraje se sídlem v Liberci
Husova 64, 460 31 Liberec 1, P.O.Box 141, tel. 485 253 111, sekretariat@khslbc.cz,
ID nfeai4j, IČO 71009302

V Liberci 2. listopadu 2023

TISKOVÁ ZPRÁVA

3. listopad – Den bez pesticidů

Co je pesticid? Pesticid je chemický přípravek, který je určen k tlumení a hubení rostlinných a živočišných škůdců, k ochraně rostlin, skladových zásob, technických produktů, bytů, domů, výrobních závodů nebo i k ochraně zvířat a člověka. Pesticidní látky se nejvíce uplatňují v zemědělství a v lesnictví, kde však mají negativní vliv na přirozené fungování ekosystému, odkud se dostávají do půdy, povrchové nebo podzemní vody, a také do rostlinných i živočišných produktů ovlivňujících zdraví člověka, a proto je žádoucí jejich používání omezovat. Pro zdraví nebezpečných je cca 85 % pesticidů - 30 % je senzibilizujících na kůži nebo dýchání, 22 % způsobuje poškození očí, 21 % je akutně toxických při expozici, 18 % je podezřelých na karcinogenní účinky, 16 % je podezřelých pro toxické účinky na reprodukci.

KHS LK se na kontrolu obsahu pesticidních látek a jejich metabolitů zaměřuje pravidelně při kontrolách orientovaných na kvalitu pitné vody ve vytipovaných veřejných vodovodech. Jedná se o lokality se zemědělskou činností na Semilsku a Liberecku, kde jsou nebo byly pesticidní látky používány k hubení plevele při pěstování obilí či kukuřice.

V roce 2023 dosud odebrala KHS LK 6 vzorků, u nichž byly analyzovány pesticidy dle seznamu látek, které se v daných lokalitách používají nebo se dříve používaly, a dále jejich metabolity vyskytující se v podzemních vodách. V odebraných vzorcích ukazatele pesticidních látek vyhověly hygienickým limitům. Do konce roku budou odebrány ještě další dva vzorky na ukazatele pesticidní látky v okrese Liberec.

Hygienický limit pesticidních látek je dán vyhláškou č. 252/2004 Sb., kterou se stanoví hygienické požadavky na pitnou a teplou vodu a četnost a rozsah kontroly pitné vody, ve znění pozdějších předpisů, v níž je nejvyšší mezní hodnota součtu všech pesticidních látek 0,50 µg/l, nejvyšší mezní hodnota pesticidní látky 0,10 µg/l, a dále je nutno zmínit, že hygienický limit metabolitů pesticidních látek, které nevykazují takovou nebezpečnost jako původní látka (nerelevantní metabolity), mají doporučený hygienický limit v pitné vodě.

Seznam posouzených nerelevantních metabolitů pesticidů a jejich doporučené limitní hodnoty v pitné vodě

V případě nedodržení nejvyšší mezní hodnoty ukazatele pesticidní látky v pitné vodě může provozovatel veřejného vodovodu požádat orgán ochrany veřejného zdraví o určení mírnějšího hygienického limitu, jestliže používání vody takové jakosti po stanovenou dobu nepovede k ohrožení lidského zdraví a pitnou vodu není možné zabezpečit jiným přiměřeným způsobem. Orgán ochrany veřejného zdraví může na časově omezenou dobu určit mírnější hygienický limit ukazatelů s nejvyšší mezní hodnotou. Určení mírnějšího hygienického limitu omezí orgán ochrany veřejného zdraví na dobu co nejkratší, která nesmí přesáhnout 3 roky.

„V rámci stanovení mírnějšího hygienického limitu KHS LK na základě změny legislativy účinné od 1. 7. 2023, kdy dochází ke zpřísnění požadavků, lze prodloužení určení mírnějšího hygienického limitu provést pouze jednou na maximálně další tři roky a nikoliv dvakrát jak platilo dříve,“ vysvětluje Ing. Jarmila Petříčková, ředitelka odboru hygieny obecné a komunální, *a pokračuje, že „je dále nutné zdůraznit, že stanovení mírnějšího limitu se provádí pouze u nového zdroje pro odběr pitné vody, který byl využíván po 12. lednu 2023, nebo pro nově zjištěný zdroj znečištění nebo o nově sledovaný ukazatel identifikovaný po 12. lednu 2023, anebo se jedná o výjimečnou situaci při odběru vody ze stávajícího zdroje.“*

Aktuálně jsou v Libereckém kraji vydána rozhodnutí určující mírnější hygienický limit (MHL) pro ukazatel určité pesticidní látky ve dvou veřejných vodovodech. Obecně lze sledovat snižování pesticidních látek vyskytujících se v pitné vodě ve veřejných vodovodech v důsledku osazovaní technologií, které při úpravě surové vody pesticidní látky odstraňují. Tato povolení zůstávají dle nové legislativní úpravy v platnosti do doby určené v daném povolení.

Podklady pro udělení mírnějšího hygienického limitu zahrnují mimo jiné žádost o určení mírnějšího hygienického limitu, identifikace ukazatele nebo ukazatelů, hodnocení zdravotních rizik, návrh kontroly

jakosti vody po dobu platnosti MHL, výsledky sledovaného ukazatele za předchozí období, popis navržených opatření vedoucích k zajištění plnění hygienického limitu sledovaného ukazatele.

Krajská hygienická stanice potom stanoví ukazatel, kterého se povolení týká, výsledky kontrol jakosti pitné vody předchozího období, maximální povolenou hodnotu tohoto ukazatele a dobu, na kterou se určuje mírnější hygienický limit, zeměpisnou oblast, množství dodávané vody za den, rozsah zasaženého obyvatelstva a informaci o tom, zda se povolení týká i podniků v oboru výroby a oběhu potravin, schéma kontroly jakosti pitné vody, podle potřeby se zvýšenou četností, souhrn plánu nezbytných nápravných opatření včetně časového rozvrhu prací, odhadu nákladů a zajištění revizí a odůvodnění.

Proces hodnocení zdravotních rizik zahrnuje identifikaci nebezpečnosti sledované látky, která by mohla nepříznivě ovlivnit zdraví lidí, je nutné výpočtem vyhodnotit vztah dávky a účinku, dále se sestaví v rámci hodnocení expozice expoziční scénář na konkrétní zasaženou populaci, a na závěr se provede charakterizace rizika, která určí míru reálného rizika, ta pak slouží jako podklad pro rozhodování o opatření.

„V Libereckém kraji platí mírnější hygienický limit pro pesticidní látky pro dva veřejné vodovody, konkrétně v ukazatelích 2,6-dichlorbenzamid a acetochlor ESA. To je v porovnání s minulým rokem o jednu výjimku méně. Důvodem je instalace technologie do úpravny surové vody, která zajistí odstranění pesticidních látek, a to atrazin-desisopropyl a desethyl-desisopropyl atrazin, do takové míry, že ve veřejném vodovodu budou hygienické limity pro ukazatel pesticidní látky plněny,“ shrnuje Petříčková.

Zuzana Balašová
tisková mluvčí KHS LK